

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22324 - Tècniques i Programes d'Intervenció Socioed. en els Problemes de Conducta / 1
Titulació	Grau d'Educació Social - Quart curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Patricia Regine Ferrà Coll	14:05	15:05	Dilluns	09/09/2019	16/02/2020	A-101
<i>Responsable</i> patricia.ferra@uib.es						

Contextualització

Els coneixements i habilitats per a la intervenció enfront dels problemes de conducta i dels conflictes interpersonals són una de les eines més valuoses que podem proporcionar als futurs educadors socials, especialment a aquells que desenvolupin la seva activitat professional en l'àmbit de l'educació especialitzada i de la intervenció educativa sobre la inadaptació social.

L'objectiu general d'aquesta assignatura és el coneixement i l'aplicació de les tècniques fonamentals d'intervenció enfront dels problemes de conducta. Es pretén que l'alumne tenguí l'oportunitat de seguir aprenent i practicant destreses i habilitats personals i interpersonals útils en la tasca diària de l'educadora o educador social.

El treball diari de l'educador social li exigeix el domini d'allò que pretén ensenyar a l'educand (autocontrol, assertivitat, habilitats socials, estratègies de resolució de conflictes, tècniques de relaxació...). D'altra banda, l'educador ensenya amb el seu exemple més que amb qualsevol altre recurs. Per tant, gairebé tot el que treballem en aquesta assignatura tindrà una doble finalitat: seran recursos per utilitzar directament en la relació educador-educand, així com per ensenyar els educands amb problemes de conducta. Tot el que estudiem a nivell teòric no tindrà cap sentit si no provam de dur-ho a la pràctica, si no observam i experimentam sense prejudicis i amb infinita cura i respecte cap a les persones, inclosos nosaltres mateixos.

L'assignatura Tècniques i Programes d'Intervenció Socioeducativa en els Problemes de Conducta s'imparteix durant el primer semestre del quart curs del Grau d'Educació Social; és una assignatura obligatòria pertanyent al mòdul de Fonaments Metodològics i Instrumentals de l'Educació Social i, dintre d'aquest, a la matèria de Bases per a la Intervenció en Educació Social.

Requisits

Recomanables

Ganes de fer feina i d'aprendre des del respecte i la humilitat.

Competències

Específiques

- * CE9. Utilitzar tècniques concretes d'intervenció socioeducativa i comunitària (dinàmica de grups, motivació, negociació, assertivitat, etc.)
- * CE4. Saber utilitzar els procediments i tècniques sociopedagògiques per a la intervenció, la mediació i l'anàlisi de la realitat personal, familiar i social.

Genèriques

- * CT8. Capacitat empàtica i actitud respectuosa, solidària i de confiança envers les persones i les institucions
- * CT10. Habilitats per potenciar les relacions interpersonals i entre grups.
- * CT3. Capacitat comunicativa i lingüística
- * CT14. Apertura cap a l'aprenentatge al llarg de tota la vida

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Tema 1. L'escolta activa

- 1.1.-Les 12 respostes típiques de Gordon
- 1.2.-Què és i com s'aplica l'escolta activa
- 1.3.-Dificultats i riscos de l'escolta activa
- 1.4.-L'empatia: com fomentar-la i com posar-hi límits

Tema 2. L'assertivitat i l'entrenament en habilitats socials

- 2.1.- Què són les habilitats socials? Com les aprenem?
- 2.2.-Models teòrics en els que es fonamenta l'estudi de les HHSS
- 2.3.-L'assertivitat. Tipus de respostes assertives
- 2.4.-La confrontació com a estratègia d'intervenció socioeducativa i terapèutica.
- 2.5.-L'entrenament en habilitats socials

Tema 3. Pensaments deformats i creences limitadores

- 3.1.-Què són els pensaments deformats?
- 3.2.-Tipus de pensaments deformats de McKay y cols.
- 3.3.-Tècniques de reestructuració cognitiva dels pensaments deformats de McKay y cols.

3.4.-Les creences irracionals: identificació i transformació.

3.5.-Les distorsions de pensament i els problemes de conducta

Tema 4. Biologia de les emocions i de les relacions interpersonals

4.1.- Estructura i funcionament integrat del cervell i el cos humà com a resposta als estímuls externs i interns

4.2.-El cervell i la intel·ligència emocional

4.3.-Com manejar els “rampells”?

Tema 5. Autoconsciència i autogestió emocional

5.1.-Mindfulness

5.2.-Enfocament corporal, projecció i altres tècniques

5.3.-Tècniques d'autocontrol: relaxació, entrenament autoinstruccional i altres tècniques d'autocontrol

5.4.-Valors, metes i accions

5.5.-Estil de vida

Tema 6. Tècniques de modificació de conducta

6.1.-Com podem incrementar o mantenir conductes adequades?

6.2.-Com podem ensenyar noves conductes?

6.3.-Com podem reduir o extingir conductes inadequades?

6.4.-Alguns sistemes d'organització de contingències

Tema 7. Resolució de conflictes i mediació

7.1.-Concepte de conflicte i elements que el caracteritzen

7.2.-Formes d'afrontar el conflicte

7.3.-El mapa del conflicte

7.4.-Estratègies de resolució de conflictes

7.5.-La mediació

Metodologia docent

La docència de l'assignatura es fonamentarà en la preparació dels continguts teòrics per part de l'alumnat, així com en l'observació, la pràctica i la reflexió sobre les tècniques estudiades (la majoria aplicables tant a la vida quotidiana com a l'entorn socioeducatiu). Sobre aquesta base, a través de diferents metodologies participatives, es desenvoluparà el treball grupal presencial a l'aula.

Donades les característiques de l'assignatura, a l'apartat d'avaluació s'indiquen els dos itineraris possibles de la modalitat presencial.

Volum de treball

A les classes presencials es concretaran els continguts, observacions i exercicis a realitzar per a les posteriors classes, a fi de facilitar el seu treball autònom i posterior aprofitament de les hores de treball presencial.

Activitats de treball presencial (2 crèdits, 50 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Discussió i clarificació de continguts	Grup gran (G)	Es durà a terme la discussió i clarificació dels continguts de l'assignatura, a partir de la intervenció dels alumnes i de la professora, pressuposant el treball previ de l'alumna o alumne.	19
Classes pràctiques	Pràctica de tècniques i diàleg	Grup mitjà (M)	Dramatitzacions, diàleg, debats dirigits, exercicis experiencials... sobre tècniques d'intervenció socioeducativa en els problemes de conducta. També es pretén compartir l'observació, la pràctica i la reflexió sobre experiències i observacions de la vida quotidiana i/o laboral recollides a la carpeta d'aprenentatge. Es treballarà l'aplicació dels coneixements adquirits a situacions educatives específiques i casos concrets.	25
Tutories ECTS	Tutories personalitzades o en petits grups	Grup petit (P)	Seguiment i avaluació del treball individual sobre la pràctica de les tècniques estudiades a través de tutories obligatòries en petits grups i, a més, en casos es que es consideri necessari o l'alumna/e ho demani, amb tutories personalitzades.	4
Avaluació	Examen global	Grup gran (G)	L'examen global tindrà una durada de 2,5 hores i constarà de preguntes breus i desenvolupar. S'avaluarà a través de l'examen l'adquisició de coneixements respecte a les diferents tècniques, així com la possible aplicació pràctica d'aquests coneixements a casos o situacions d'intervenció socioeducativa.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4 crèdits, 100 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi, reflexió i observació	A través de l'estudi dels continguts dels diferents temes, articles i llibres de lectura obligatòria, així com de l'observació, l'autoobservació i la pràctica de les tècniques, es pretén que aquestes es vagin integrant en les destreses i habilitats de l'alumne per a l'acció socioeducativa.	80
Estudi i treball autònom individual	Carpeta d'aprenentatge	Elaboració d'una carpeta d'aprenentatge d'observació i d'aplicació de tècniques que reculli un mínim de 50 situacions on es pugui plantejar l'ús de les diferents tècniques estudiades: situació, tècnica o tècniques utilitzada/es, forma d'aplicació, resultats o possibles conseqüències a curt i a llarg termini en els diferents implicats, encerts, errors i/o possibles alternatives.	20

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

S'oferten els següents itineraris:

Itinerari A: Itinerari recomanable per a la modalitat presencial. És obligatòria la presencialitat en un mínim del 80% del total de les hores lectives.

Itinerari B: Es pactarà a principi de curs un calendari de tutories grupals mensual, per fer un seguiment del treball autònom de l'alumne a la carpeta d'aprenentatge, comentar els continguts estudiats per l'alumne, dubtes, etc. D'altra banda, s'hauran de lliurar algunes activitats de cada tema, que es concretaran a les tutories.

Un requisit per aprovar l'examen és la correcció en la redacció i en l'ortografia, atesa la importància que té per a l'educador social l'expressió escrita i oral (redacció d'informes i projectes, reunions d'equip i de coordinació, suport escolar, sol·licitud de finançament per al desenvolupament de projectes, assistència a reunions de xarxa, assistència i participació a jornades i congressos...).

Per aprovar l'assignatura serà obligatori, a més de l'assistència a classe o a les tutories acordades, aprovar l'examen, elaborar la carpeta d'aprenentatge i les conclusions d'aquesta. Les conclusions es resumiran en un vídeo (d'una durada màxima de 5 minuts) que es penjarà a l'aula virtual. La "carpeta d'aprenentatge" s'ha de treballar a un quadern d'espiral a mà, indicant dia i paraules claus corresponents a cada entrada. El quadern s'ha de dur a classe diàriament o a totes les tutories ja que se'n farà un seguiment que serà part de l'avaluació de l'assignatura.

Durant les sessions acadèmiques (aula i tutoria) no està permesa la utilització de telefonia mòbil, ni l'ús inadequat de l'ordinador. La puntualitat i l'actitud de respecte mutu i implicació durant les classes i tutories són considerats part de les competències necessàries per als futurs educadors i educadores socials.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Discussió i clarificació de continguts

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Es durà a terme la discussió i clarificació dels continguts de l'assignatura, a partir de la intervenció dels alumnes i de la professora, pressuposant el treball previ de l'alumna o alumne.
Criteris d'avaluació	A través d'una prova de respostes breus s'avaluarà l'assimilació i comprensió dels continguts dels primers temes de l'assignatura, així com la seva aplicació a la pròpia experiència o a situacions d'intervenció socioeducativa

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Pràctica de tècniques i diàleg

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Dramatitzacions, diàleg, debats dirigits, exercicis experiencials... sobre tècniques d'intervenció socioeducativa en els problemes de conducta. També es pretén compartir l'observació, la pràctica i la reflexió sobre experiències i observacions de la vida quotidiana i/o laboral recollides a la carpeta d'aprenentatge. Es treballarà l'aplicació dels coneixements adquirits a situacions educatives específiques i casos concrets.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la preparació prèvia, l'assistència i l'actitud respectuosa, activa i positiva a classe. Es durà a terme una autoavaluació i una coavaluació del treball de l'assignatura, juntament amb una avaluació de la professora a partir de la carpeta d'aprenentatge i les tutories que es facin.

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari B

Tutories personalitzades o en petits grups

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Seguiment i avaluació del treball individual sobre la pràctica de les tècniques estudiades a través de tutories obligatòries en petits grups i, a més, en casos es què es consideri necessari o l'alumna/e ho demani, amb tutories personalitzades.
Criteris d'avaluació	A les tutories es comentarà la carpeta d'aprenentatge. S'avaluarà la implicació de l'alumne en l'observació i pràctica autònoma de les tècniques estudiades, així com la coherència amb els continguts estudiats i la integració de les diferents tècniques.

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari B

Examen global

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	L'examen global tindrà una durada de 2,5 hores i constarà de preguntes breus i a desenvolupar. S'avaluarà a través de l'examen l'adquisició de coneixements respecte a les diferents tècniques, així com la possible aplicació pràctica d'aquests coneixements a casos o situacions d'intervenció socioeducativa.
Criteris d'avaluació	L'examen global tindrà una durada de 2,5 hores i constarà de preguntes curtes i a desenvolupar. S'avaluarà a través de l'examen l'adquisició de coneixements respecte a les diferents tècniques, així com la possible aplicació pràctica d'aquests coneixements a casos o situacions on es pugui implementar una acció socioeducativa.

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Carpeta d'aprenentatge

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	Elaboració d'una carpeta d'aprenentatge d'observació i d'aplicació de tècniques que reculli un mínim de 50 situacions on es pugui plantejar l'ús de les diferents tècniques estudiades: situació, tècnica o tècniques utilitzada/es, forma d'aplicació, resultats o possibles conseqüències a curt i a llarg termini en els diferents implicats, encerts, errors i/o possibles alternatives.
Criteris d'avaluació	S'anirà fent un seguiment de la carpeta d'aprenentatge al llarg de les classes presencials. Les conclusions de la carpeta d'aprenentatge es presentaran en un vídeo d'una durada màxima de 5 minuts. Es podrà lliurar, a decisió de l'alumna/e i/o a petició de la professora, una reflexió escrita (conclusions) de la Carpeta d'Aprenentatge on s'aprofundeixi més en l'observació, l'aplicació i la reflexió de les diferents tècniques estudiades

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Es llegiran durant el curs dos llibres de la Bibliografia bàsica que s'especificaran a principi de curs, a part d'altres documents que es concretaran durant el semestre per complementar el temari de l'assignatura. Igualment, es recomanen diverses pel·lícules a partir de les quals es podrà reflexionar sobre la prevenció i la intervenció en els problemes de conducta.

Bibliografia bàsica

- * Ciarrochi, J.; Hayes, L. i Bailey, A. (2016). *Sal de tu mente y entra en tu vida para adolescentes*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- * Lavilla, M., Molina, D. i López, B. (2008). *Mindfulness*. Barcelona: Paidós
- * Porro, B. (1999). *La resolución de conflictos en el aula*. Barcelona: Paidós.
- * Rosenberg, M.B. (2000). *Comunicación no-violenta*. Barcelona: Urano.
- * Siegel, D. i Payne, T. (2012). *El cerebro del niño*. Barcelona: Alba
- * Siegel, D.J. (2017). *Tormenta cerebral. El poder y el propósito del cerebro adolescente*. Barcelona: Alba

Bibliografia complementària

- * Beane, A. L. (2006). *Bullying. Aulas libres de acoso*. Barcelona: Graó.
- * Bertolino, B. (2006). *Terapia orientada al cambio con adolescentes y jóvenes*. Barcelona: Paidós
- * Cautela, J.R. y Groden, J. *Técnicas de relajación. Manual práctico para adultos, niños y educación especial*. Barcelona: Martínez Roca.
- * Echeburúa, E. i Requesens, A. (2012). *Adicción a las redes sociales y nuevas tecnologías en niños y adolescentes. Guía para educadores*. Madrid: Pirámide.
- * Garrido, V.; López Latorre, M.J. i Alba, J.L. (2005). *Manual de intervención educativa en la inadaptación social 2. Los programas de pensamiento prosocial*. Valencia: Tirant lo Blanch.
- * Gendlin, E.T. (2002). *Focusing. Proceso y técnica del enfoque corporal*. Bilbao: Mensajero.
- * Goldstein, A.P.; Sprafkin, R.P.; Gershaw, N.J. & Klein, P. (1989). *Habilidades sociales y autocontrol en la adolescencia. Un programa de enseñanza*. Barcelona: Martínez Roca.
- * Lantieri, L. (2009). *Inteligencia emocional infantil y juvenil*. Madrid: Aguilar.
- * Lega, L.I., Caballo, V.E. & Ellis, A. (2002). *Teoría y práctica de la terapia racional emotivo-conductual*. Madrid: S. XXI
- * Linehan, M.M. (2003). *Manual de tratamiento de los trastornos de personalidad límite*. Barcelona: Paidós.
- * Hayes, S.C., Strosahl, K. i Wilson, K.G. (2014). *Terapia de Aceptación y Compromiso*. Bilbao: Descleé de Brouwer.
- * Martin, G. i Pear, J. (2008). *Modificación de conducta. Qué es y cómo aplicarla*. Madrid: Pearson Educación
- * McKay, M., Davis, M. i Fanning, P. (1985). *Técnicas cognitivas para el tratamiento del estrés*. Barcelona: Martínez Roca.
- * Méndez, J. (1998). *El niño que no sonríe. Estrategias para superar la tristeza y la depresión infantil*. Pirámide.
- * Miller, W.R. i Rollnick, S. (1999). *La entrevista motivacional. Preparar para el cambio de conductas adictivas*. Barcelona: Paidós.
- * Monjas, I. (2009). *Cómo promover la convivencia: Programa de Asertividad y Habilidades Sociales (PAHS)*. Madrid: CEPE.
- * Siegel, D.J. (2010). *La mente en desarrollo*. Bilbao: Descleé de Brouwer.
- * Siegel, R.D. (2011). *La solución mindfulness*. Bilbao: Descleé de Brouwer.
- * Suarés, M. (2002). *Mediando en sistemas familiares*. Barcelona: Paidós.
- * Torrego, J.C. (coord) (2000). *Mediación de conflictos en instituciones educativas. Manual para la formación de mediadores*. Madrid: Narcea.
- * Tartar-Goodet, E. (2008). *Prevenir y tratar la violencia en la escuela*. Bilbao: Mensajero.
- * Tartar-Goodet, E. (2005). *Cómo comunicarse con los adolescentes en la vida personal y profesional*. Madrid: Larrouse
- * Turner, M. (2004). *Cómo hablar con niños y jóvenes sobre la muerte y el duelo*. Barcelona: Paidós.
- * Ury, W. L. (2000). *Alcanzar la paz. Diez caminos para resolver conflictos en la casa, el trabajo y el mundo*. Barcelona: Paidós.
- * Sullivan, K.; Cleary, M. i Sullivan, G. (2005). *Bullying en la enseñanza secundaria*. Barcelona: Ceac.
- * Weisinger, H. (1988). *Técnicas para el control del comportamiento agresivo*. Barcelona: Martínez Roca.

Altres recursos

- "Secretos y mentiras" (1996) de Mike Leigh
- "La clase" (2008) de Laurent Cantet
- "El niño de la bicicleta" (2011) de Jean-Pierre Dardenne
- "La ola" (2008) de Dennis Gancel
- "Las vidas de Grace" (2013) de Destin Cretton
- "Thirteen" (2003) de Catherine Hardwicke